

Tekenen in de tijd 22

22-28 december 2019

Kerst is niet het feest van de knusse veiligheid waar het vaak voor wordt gehouden. Het is het feest van de avontuurlijke doorbraak. God toont zich steeds weer nieuw, doorbreekt impasses en onvrijheid en scheidt ware vrede. Erik Borgman over de komst van Immanuel, God met ons.

Paus Franciscus publiceerde aan het begin van deze advent een zogenoemde apostolische brief over de kerststal. De paus wil vooral uitnodigen om de gewoonte zo'n stal neer te zetten in ere te houden of, waar die doorbroken is, in ere te herstellen. Voor de Nederlandse vertaling, zie: <https://www.rkdocumenten.nl/rkdocs/index.php?mi=600&doc=7500>.

Net als de kerststal op ons kerkplein maakt de kerststal in de huiskamer zichtbaar hoe dichtbij God is gekomen: tot de plaats waar wij wonen en van waaruit wij onze weg door het leven zoeken. Nu verzamelde mijn vader kerstgroepjes en net als mijn ouders kochten Anja en ik de eerste beeldjes van onze kerstgroep nog vóór wij een gezamenlijk huishouden voerden. Inmiddels staan er bij onze kerststal vertegenwoordigers van ongeveer alle diersoorten. Ik las deze week een kerstverhaal waarin een rat klaagt dat haar soort nooit in de kerststal is opgenomen, maar wij hebben ook een ratje. En een slang, ondanks diens sleutelrol bij het binnendringen van de zonde in de wereld. Jezus komt immers bij uitstek naar degenen toe die het meest verlossing nodig hebben.

Toch is mij onze eigen kerststal geregeld ook te huiselijk. De paus herinnert eraan dat het soms gebruikelijk is Maria, Jozef en het Kind te plaatsen te midden van ruïnes van huizen en paleizen. Dit gaat volgens hem terug op de antieke voorspelling, vermeld in de zogenoemde *Legenda Aurea* van de dominicaan Jacobus de Voragine (1228/9-1298), dat wanneer een maagd zwanger wordt de Vredestempel in Rome zal instorten. Deze tempel was toegewijd aan de god Pax, die naar Romeinse overtuiging niet stond voor harmonie en verbondenheid, maar voor gewelddadig opgelegde eenheid. Naar de voorstelling van het Johannesevangelie werd Jezus slachtoffer van deze vrede. De angst was dat er door zijn optreden onrust en oproer zou ontstaan en daarom werd Hij gedood. Het puin waartussen het kind geboren wordt, staat voor alles wat gebroken is in onze wereld en instort. De verwijzing naar de Vredestempel maakt duidelijk dat het soms veiliger is en het leven meer kans heeft tussen puinhopen dan wanneer de wereld geordend is naar de behoeften van machthebbers. Jezus Christus, de ware Vredesvorst wordt geboren tussen de brokstukken van onze ordening.

De hele advent, maar zeker de dagen kort voor kerstmis, houden de Bijbelteksten ons voor dat om te ontvangen waarop wij hopen, wij onze verwachtingen los moeten laten. Zondag was het Jozef die hoort dat hij een toekomst krijgt die betekenisvol is voor de hele wereld indien hij bereid is niet alleen de vrouw die hij gepland heeft te trouwen in zijn huis en leven binnen te laten, maar ook het kind waarvan zij door de Heilige Geest zwanger gaat (Matteüs 1,20-21). Eerder al lazen wij dat de hoogbejaarde Zacharia hoort hoe hij met zijn eveneens hoogbejaarde vrouw Elisabet vruchtbaar zal blijken. Hun kind is de stem die volstrekt ongehoorde dingen aankondigt, namelijk dat God zich zonder reserve met ons verbonden heeft en ons lot ten goede keert (Lucas 1,13-17). En hoe Maria het kind zal baren dat deze ongehoorde dingen ook waar zal maken.

Dat onze geschiedenis een nieuwe impuls krijgt die wij ons nu niet kunnen voorstellen, maar die wij als zij zich aandient moeten volgen, hoop ik van harte. Dat dit steeds opnieuw gebeurt, daarvan getuigen de Bijbelse geschriften. Naar wat dit concreet zal blijken te betekenen, kunnen we alleen maar uitkijken. Gods komen is op het einde van de advent zeker niet ten einde. Het is met de geboorte van het kerstkind definitief begonnen. Er staat ons nog veel moois te wachten! – Alvast een Zalig Kerstmis.

Erik Borgman, lekendominicaan

voorzitter van de programmaraad van het Huis van Dominicus